

אלול ימי 13

1

2

שלא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו
 מלפניו שנאמר (קהלת ג, י"ד) והאלהים עשה
 וגו' ואין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת
 שמים בלבד שנאמר (דברים י, י"ב) ועתה
 ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם
 ליראה וגו'. והיינו שתכלית הבריאה היה
 שיהיה אומה ישראלית שיכירו את כח
 מלכותו יתברך שמו כמו שאמרו (קידושין ל"ב):
 מלך שתהא אימתו עליך. ועל זה מורה שם
 10 אדנ"י כמו שנאמר (מלאכי א, ו) אם אדוניים
 אני איה מוראי וזהו על ידי אמונה כמו
 שמוכח (וזהו ח"ג ר"ל) איהי אמונה. והיינו שעל
 ידי שמאמין שמלך מלכי המלכים הקב"ה
 עומד עליו ורואה במעשיו מיד יגיע אליו
 היראה והפחד וכו' (הג"ה ריש אורח חיים). וזה
 לולא האמנתי לראות בטוב ה' כמו שנאמר
 (תהלים ל"א, כ) מה רב טובך אשר צפנת
 ליראיך והיראה הוא על ידי האמונה כנ"ל.

ומאחר שהימים ימי רצון הוא זמן מתוקן
 לתשובה ונרמז בראשי תיבות את
 20 לבבך ואת לבב זרעך. דאף דכאן כתיב ומל
 ה' אלהיך שה' יתברך יעדי ית טפשות לבך.
 דקאי על ימות המשיח שיסלק ה' יתברך את
 היצר הרע מכל וכל כמו שכתב הרמב"ן ז"ל.
 ומה שאמר את לבבך ואת לבב זרעך ולמי
 אמר לבבך שזה יתכן אם היה מדבר לבני
 דורו יתכן לבבך ולבב זרעך אבל מאחר
 שאמר והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה
 וגו' ושבת וגו' ושב וגו' וקאי על הדור
 30 האחרון הלא כולם בכלל לבב זרעך. אך
 הפירוש הוא שיסור היצר הרע מכל וכל ולא
 יחזור עוד לא כמו שהיה בזמן מתן תורה
 שנעקר גם כן יצר הרע מלבן במאמר לא
 יהיה לך מכל מקום חזר אחר כך למקומו
 אבל לעתיד לבוא יהיה ומל את לבבך שיסור
 היצר הרע לגמרי שלא יחזור עוד וכמו
 שנאמר (יחזקאל ל"ו, כ"ו) והסירותי את לב
 האבן מבשרכם ועל ידי זה ואת לבב זרעך

[ב] הבעל הטורים פרשת נצבים (דברים ל'
 (1) כתב רמז על חודש אלול
 מראשי תיבות הפסוק ומל ה' אלהיך את
 לבבך ואת לבב זרעך ראשי תיבות אלול לכך
 נהגו וכו' וכתב וכן לולא האמנתי וגו' (תהלים
 כ"ז, י"ג) לולא אנתיות אלול שמאלול ואילך
 חרדתי לנגד ה' עיין שם. ונרמז בפסוק ומל
 לרמז שבחודש אלול הוא זמן התשובה
 ובתרגומו ויעדי ה' אלהיך ית טפשות לבך
 10 וכו'. וכן בתיבת לולא נרמז אותיות אלול
 שאז הזמן לתקן מעשיו כדי שלא יגרום
 החטא כמו שנדרש מפסוק זה בגמרא (ברכות
 ד'). וזה כוונת הבעל הטורים שכתב שמאלול
 ואילך חרדתי נגד ה' שזה נרמז בלולא
 כאמור. ומטעם זה אומרים מזמור הזה
 בחודש אלול מפני שנזכר בו פסוק זה.
 שמתעם שנדרש (ויקרא רבה כ"א, ד') אורי
 בראש השנה וישעי ביום הכפורים לא היו
 צריכין לאומרו רק בראש השנה ויום
 20 הכפורים. רק מפני שבו נרמז שבאלול צריך
 לתקן מעשיו שלא יגרום החטא. שמראש
 חודש ואילך מתחילין ימי רצון שאז עלה
 משה רבינו ע"ה לקבל לוחות אחרונות
 והובא בטור אורח חיים (סימן תקפ"א) מפרקי
 דרבי אליעזר (פרק מ"ה) שאז העבירו שופר
 במחנה ולכן תיקנו שיהיו תוקעין בראש
 חודש אלול והקב"ה נתעלה באותו שופר
 דכתיב (תהלים מ"ז, ו) עלה אלהים בתרועה
 וגו' ומפרשים שעלה שם אלהים שהוא מדת
 30 הדין ונעשה שם הוי"ה שהוא מדת הרחמים
 באותו שופר. וכמו שאמרו (שוחר טוב תהלים
 מ"ז) כיון שתוקעין בשופר הוא עולה ומהפך
 מדת הדין למדת הרחמים וכו'. ואחר כך
 תוקעין בכל החודש להזהיר על התשובה
 שאז הם ימי רצון ולכן מתחילין לומר מזמור
 זה דכתיב בו לולא וגו'.

ובמדרש תהלים על פסוק זה לולא האמנתי
 בזכות האמונה דכתיב לולא וגו'

3

שהם כבר יוולדו כך בלא יצר הרע מתולדה. והיינו אחר התשובה מצד ישראל דכתיב ושבת עד ה' אלהיך וגו' ומל ה' אלהיך וגו' דכל יומא זימניה הוא כמו שנאמר (תהלים צ"ה) היום אם בקולו תשמעו (סנהדרין צ"ח). ואף דזמן תשובה לעולם כמו שאמרו במדרש (דברים רבה ב' י"ב) שערי תפילה פעמים פתוחים פעמים נעולים וכו' מה המקוה הזה פעמים פתוח וכו' אבל הים לעולם פתוח כך ידו של הקב"ה לעולם פתוחה לקבל שבים. מכל מקום בהימים האלו שהם ימי רצון מסוגלים לתשובה יותר. ובשלי"ה הקדוש כתב רמז בראשי תיבות אני לדודי ודודי לי ראשי תיבות אלול שאז הזמן שיתעוררו ישראל בתשובה באתערותא דלתתא כמו שנאמר ושבת וגו' אז ודודי לי באתערותא דלעילא כמו שנאמר ומל ה' אלהיך וגו'. וזה הרועה בשושנים דישראל נמשלו לשושנים דכתיב על כנסת ישראל (שיר השירים ב' ב') כשושנה בין החוחים. וזה ההכנה שיהיה אחר כך אורי בראש השנה וישעי ביום הכפורים:

ובן היה במתן תורה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ויצאה בת קול מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו וכו'. והיינו שאז בחרו ישראל ורצו יותר שיסיר ה' יתברך היצר הרע מלבם. אף דעיקר הבריאה היה שיהיה להם בחירה ולכן לימות המשיח שיתבטל היצר הרע קרי להו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ כמו שאמרו (שבת קנ"א:) אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה היינו שאז לא יתכן על זה שחר כיון שאין בחירה ואין יצר הרע. אבל ישראל אמרו שרוצים לעשות רצון ה' יתברך על מנת שלא לקבל פרס רק כבן הרועה לעשות רצון אביו וטוב להם שיעשו בלא בחירה אפילו שלא יקבלו שכר. אבל על ידי זה לא יפחדו שמא יקלקלו. וכמו שביקשו אנשי כנסת הגדולה לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן (יומא ס"ט): ועשה ה' יתברך רצונם וכששמעו דיבור אנכי נתקע תלמוד תורה בלבם וכששמעו לא יהיה לך נעקר יצר הרע מלבם (שיר השירים רבה א' ט"ו) ומכל מקום זה גם כן היה על ידי בחירתם שבחרו לעשות רצונו יתברך בלא בחירה כיון שכבר היה להם בחירה. אך אחר כך כאשר אמרו דבר אתה ונשמעה חזר יצר הרע למקומו.

4

ובימים אלו שהיו ימי רצון שאמר ה' יתברך פסל לך וגו' ועלה אלי ההרה והיה אז עת רצון לבקש מה' יתברך לכן הימים הללו רצוין לתשובה ולבקש אתה תן ונרמו בראשי תיבות ומל את לבבך ואת לבב זרעך. וכתיב באותו מזמור אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' וגו' ושמעתי בשם הרבי ר' בונם זצ"ל הפירוש אחת שאלתי מאת ה' שעל כל פנים אותה אבקש וארצה לשבת בבית ה'. וזכעת ראיתי כתוב בספר קדושת לוי פרשת עקב ששמע מהרבי ר' מיכלי זצ"ל פירוש זה רק שם כתב דהפירוש אותה אבקש על תפילה שיופיע בו ה' יתברך חשק שאתפלל לה' יתברך תמיד שבתי בבית ה'. ואחרי זה אמר לולא האמנתי לראות בזכות האמונה שמאמין שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו והתפילה הוא בבחינת היראה כמנ שנאמר (ישעיה נ"י) מי בכם ירא ה' וגו' ונדרש (ברכות י"ג) על תפילה ועוד בכמה מקומות. ומסיים קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וגו' ונדרש במדרש (שחר טוב תהלים כ"ז) אם התפללת וחזרת והתפללת תהא מבושר שנשמע תפילתך וכו'. ובאלו הימים הזמן רצוי להתפלל אתה תן שה' יתברך יעזור שיתעוררו ישראל בתשובה ובודאי העולם נידון אחר רובו. אך מכל מקום מצינו (יומא פ"ו): שבשביל יחיד שיעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו ואמרנו שאין הפירוש שמוחלין בלא תשובה רק היחיד ששב מביא על ידי זה הרהור תשובה לכל העולם כולו ומשיח בן דוד הוא יהיה היחיד ששב שעל ידו ימחלו לכל העולם כולו.

וכעת בעקבתא דמשיחא בודאי הזמן רצוי להתעורר בתשובה באלול להיות ההכנה לימי ראש השנה להיות ה' אורי בראש השנה וישעי ביום הכפורים ממי אירא וגו' ממי אפחד שעיקר הפחד מהיצר הרע כמו שאמרנו על ונתתי שלום בארץ (ויקרא כ"ו) ואמרו על זה (תורת כהנים בחוקותי א') אם אין שלום אין כלום וכו' שעיקר השלום הוא ממלכת היצר הרע כמו שנאמר (תהלים ל"ח) אין שלום בעצמי מפני חטאתי ועל זה נאמר ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד. וכמו שביקש דוד המלך ע"ה שהקים עולה של תשובה ולא היה דוד ראוי לאותה מעשה כמו שאמר (תהלים ק"ט, כ"ב) ולבי חלל בקרבי שכבר הרגו ליצר הרע בתענית רק שאם חטא יחיד וכו' (עבודה זרה ה') ואמר ה' רועי וגו' על מי מנוחות ינהלני וגו' ינחני במעגלי צדק הכל מצד ה' יתברך. וזה ה' מעוז חיי ממי אפחד:

30

20

30

40

50